YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)
13 päivänä heinäkuuta 1995 *

Asiassa C-116/94,

jonka Social Security Commissioner, Lontoo on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa riita-asiassa,

Jennifer Meyers

vastaan

Adjudication Officer,

ennakkoratkaisun miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari), tuomarit C. N. Kakouris ja H. Ragnemalm,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

— Jennifer Meyers, edustajanaan barrister Richard Drabble solicitor David Thomasin valtuuttamana,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Stephen Braviner, Treasury Solicitor's Department, avustajanaan barrister Christopher Vajda,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen osaston virkamiehet Marie Wolfcarius ja Christopher Docksey,

ottaen huomioon käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Jennifer Meyersin, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja komission esittämät suulliset huomautukset 23.3.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.5.1995 pidetyssä käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Social Security Commissioner, Lontoo, on 11.2.1994 tekemällään, yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 19.4.1995 saapuneella päätöksellä esittänyt yhteisöjen

tuomioistuimelle EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin 76/207/ETY (EYVL L 39, s. 40, jäljempänä direktiivi) tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty riita-asiassa Jennifer Meyers vastaan Adjudication Officer, joka koski pääasian kantajan oikeutta vähentää lapsen päivähoitomenot bruttotuloista *family credit*in saamiseksi.

3 *Family credit* on tulojen perusteella suoritettava etuus, jota maksetaan täydentämään sellaisten pienipalkkaisten työntekijöiden käytettävissä olevia tuloja, joilla on lapsi huollettavanaan.

4 Vuoden 1986 Social Security Actin 20 artiklan mukaan hakijalla on Isossa-Britanniassa oikeus saada *family credit*, jos hakemuksessa näytetään tai voidaan katsoa näytetyn, että:

— hakijan tulot eivät ylitä tiettyä määrää,

— hakija tai hänen puolisonsa tai henkilö, jonka kanssa hän elää avioliiton omaisessa suhteessa, on säännöllisessä ansiotyössä, ja

— hakijalla tai hänen puolisollaan tai henkilöllä, jonka kanssa hän elää avioliiton omaisessa suhteessa, on huollettavanaan perheenjäsen, joka on lapsi tai muu asetetut edellytykset täyttävä henkilö.

5 Kyseisen artiklan 6 kohdassa säädetään, että *"family credit* maksetaan 26 viikon tai muun säädetyn ajanjakson aikana (...), ja oikeuteen saada *family credit* tai etuuden suuruuteen eivät vaikuta mitkään tämän ajanjakson aikana tapahtuneet olosuhteiden muutokset, ellei tietyissä säännöksissä ole toisin määrätty (...)".

6 Meyers, joka on yksinhuoltaja, haki *family credit*iä itselleen ja 3-vuotiaalle tyttärelleen. Adjudication Officer hylkäsi hakemuksen, koska hänen tulonsa olivat tämän etuuden saamiseksi vahvistettua tulojen enimmäismäärää suuremmat.

7 Social Security Appeal Tribunalissa tätä päätöstä vastaan nostamassaan kanteessa Meyers väitti, että se, että lapsen päivähoitomenoja ei ollut vähennetty hänen nettopalkkaansa laskettaessa on yksinhuoltajien syrjintää, koska parisuhteessa elävät voivat paljon helpommin järjestää työaikansa siten, että toinen heistä voi hoitaa lasta. Koska suurin osa yksinhuoltajista on naisia, kantajan mielestä kysymyksessä on naisten välillinen syrjintä.

8 Social Security Appeal Tribunal otti Meyersin väitteen tutkittavakseen.

9 Social Security Commissioneriin tehtyä valitusta käsiteltäessä asianosaiset eivät kuitenkaan ole kiistäneet, että ensimmäinen oikeusaste on soveltanut virheellisesti kansallisen oikeuden säännöstä. Social Security Commissioner huomauttaa, että Meyers voi vedota direktiivin 2 artiklan 1 kohdan välittömään oikeusvaikutukseen, jos *family credit* kuuluu sen soveltamisalaan.

10 Ennakkoratkaisukysymys, joka koskee vain tätä viimeksi mainittua seikkaa, on seuraava:

"Kuuluuko etuus, joka on ominaisuuksiltaan ja tarkoitukseltaan *family credit*, neuvoston direktiivin 76/207/ETY soveltamisalaan?"

11 Direktiivin 1 artiklan 1 kohdan mukaan direktiivin tarkoituksena on toteuttaa jäsenvaltioissa miesten ja naisten tasa-arvoinen kohtelu mahdollisuuksissa työhön, uralla etenemiseen ja ammatilliseen koulutukseen sekä työoloissa. Kyseisen artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että jotta varmistetaan tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittainen toteuttaminen sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä, neuvosto antaa komission ehdotuksesta säännökset periaatteen sisällöstä, soveltamisalasta ja järjestelyistä sen soveltamiseksi.

12 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että koska tasa-arvoisen kohtelun periaate on perustavanlaatuisen tärkeä, poikkeuksia direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa säädettyyn soveltamisalaan sosiaaliturvan alalla on tulkittava suppeasti (ks. asia 151/84, Roberts, tuomio 26.2.1986, Kok. 1986, s. 703, 35 kohta, ja asia 152/84, Marshall, tuomio 26.2.1986, Kok. 1986, s. 723, 36 kohta).

13 Yhteisöjen tuomioistuin on näin ollen katsonut, että etuusjärjestelmää ei pidä jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle ainoastaan siitä syystä, että se on muodollisesti osa kansallista sosiaaliturvajärjestelmää. Sellainen etuusjärjestelmä kuuluu kyseisen direktiivin soveltamisalaan, jos järjestelmän tarkoitus liittyy työhönpääsymahdollisuuksiin, uralla etenemiseen, ammatilliseen koulutukseen tai työoloihin. Pelkästään se, että etuuden saamiselle asetetut edellytykset voivat vaikuttaa yksinhuoltajan mahdollisuuksiin päästä työhön, ei kuitenkaan ole riittävä syy direktiivin soveltamiselle (ks. yhdistetyt asiat C-63/91 ja C-64/91, Jackson ja Cresswell, tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4737, 27, 28 ja 31 kohta).

14 Edellä esitetyn perusteella on näin ollen ratkaistava, ovatko *family credit*in kaltaisen etuuden ominaisuudet sellaisia, että etuus kuuluisi direktiivin soveltamisalaan.

15 Yhdistyneen kuningaskunnan mukaan *family credit* olisi jätettävä direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle direktiivin 1 artiklan 2 kohdan nojalla. *Family credit*in tarkoituksena on varmistaa täydentävä tulo sellaisille henkilöille, joiden käytettävissä olevat varat ovat riittämättömät heidän tarpeidensa tyydyttämiseksi. Sen, että kysymyksessä on tuloja täydentävä etuus, todistaa oikeaksi se seikka, että jos avio- tai avopari jättää hakemuksen tästä tulojen täydennyksestä, *family credit* maksetaan naiselle, olipa tämä ansiotyössä tai ei. Yhdistynyt kuningaskunta korostaa myös, että tilanteen muuttuessakin etuus maksetaan 26 viikon ajan ja että kyseisen etuuden myöntämistä koskevia päätöksiä vastaan nostetut kanteet tutkitaan sosiaaliturvasta vastaavissa toimielimissä. Se väittää lopuksi, että *family credit* ei koske työhönpääsymahdollisuuksia, koska se myönnetään henkilöille, jotka jo ovat työssä, eikä työoloja, sillä työolot liittyvät vain työsopimuksessa määriteltyihin tai työnantajan työntekijään kohdistamiin toimenpiteisiin.

16 Näitä väitteitä ei voida hyväksyä.

17 Kuten edellä mainitusta yhdistetyissä asioissa Jackson ja Cresswell annetusta tuomiosta ilmenee, etuusjärjestelmän kuuluminen muodollisesti kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään, mikä antaa mahdollisuuden nostaa pääasiassa kanne kansallisissa sosiaaliturvaa koskevissa asioissa toimivaltaisissa tuomioistuimissa, ei sulje pois mahdollisuutta soveltaa direktiiviä.

18 Asiassa Hughes (asia C-78/91, Kok. 1992, s. I-4839, 19 kohta) 16.7.1992 antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että Pohjois-Irlannissa myönnettävällä *family credit*illä oli kahdenlainen tehtävä: yhtäältä varmistaa pienipalkkaisten työntekijöiden pysyminen työssä ja toisaalta avustaa perheen menoissa. Se on ottanut huomioon tämän toisen tehtävän katsoessaan (20 kohta), että *family credit*in kaltaiseen etuuteen sovelletaan sosiaaliturvan soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä

kesäkuuta 1971 annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71 sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6).

19 Tämä seikka ei kuitenkaan estä sitä, että samantyyppinen etuus kuuluu direktiivin soveltamisalaan siltä osin kuin sen tarkoituksena on varmistaa pienipalkkaisten työntekijöiden pysyminen työssä, koska tältä osin sen kohteena ovat työhön pääsy ja työolosuhteet.

20 Pääasiassa ei ole kiistetty, että ansiotyön tekeminen on yksi *family credit*in myöntämisen edellytyksistä. Niiden tekstien perusteella, joihin Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus viittaa kirjallisissa huomautuksissaan, etuuden tarkoituksena on varmistaa, että työssä käyvät perheet eivät joudu huonompaan taloudelliseen tilanteeseen kuin perheet, jotka eivät käy työssä. Sen tarkoituksena on näin ollen varmistaa, että pienipalkkaiset työntekijät pysyvät työssä.

21 *Family credit* liittyy näin ollen direktiivin 3 artiklassa tarkoitettuihin työhönpääsymahdollisuuksiin.

22 On lisättävä, että käsite "mahdollisuudet työhön" ei tarkoita ainoastaan ennen työsuhteen syntymistä vallinneita oloja. Kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 47 kohdassa, se, että työttömällä työnhakijalla on mahdollisuus saada *family credit* hänen ottaessaan vastaan työn, josta maksetaan pientä palkkaa, kannustaa häntä hyväksymään tämän työtarjouksen, joten etuus liittyy työhön pääsyä koskevaan harkintaan.

23 Tätä toteamusta eivät kumoa muut Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen väitteet, joiden tarkoituksena on osoittaa, ettei etuus liity työsuhteeseen. Juuri

työsuhde antaa mahdollisuuden saada etuuden, vaikka työntekijä ei olisi suoraan kyseisen etuuden saaja, kuten siinä tapauksessa, että avioliitossa tai avioliiton omaisessa suhteessa elävä nainen, joka ei käy työssä, saa etuuden siitä syystä, että hänen avio- tai avopuolisonsa käy työssä. Se tosiseikka, että työpaikan menetys tai palkankorotus etuuden myöntämistä seuraavan 26 viikon aikana eivät vaikuta oikeuteen saada *family credit*, ei kumoa sitä toteamusta, että etuus myönnetään vain siinä tapauksessa, että hakija on ansiotyössä eikä hänen palkkansa ylitä tiettyä määrää.

24 Tasa-arvoisen kohtelun perustavanlaatuisen periaatteen noudattaminen edellyttää, että *family credit*in kaltainen etuus, joka välttämättömästi liittyy työsuhteeseen, koskee direktiivin 5 artiklassa tarkoitetulla tavalla työoloja. Se, että käsite "työolot" rajoitettaisiin vain työsopimukseen sisältyviin työoloihin tai työnantajan soveltamiin työsuhteen ehtoihin rajoittaisi direktiivin soveltamisalaa työsuhteeseen suoraan liittyvissä tilanteissa.

25 Näin ollen on vastattava esitettyyn ennakkoratkaisukysymykseen, että koska ominaisuuksiltaan ja tarkoitukseltaan *family credit*in kaltaisen etuuden kohteena ovat työhönpääsymahdollisuudet ja työolot, se kuuluu direktiivin soveltamisalaan.

Oikeudenkäyntikulut

26 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut Social Security Commissionerin, Lontoo, 11.2.1994 esittämän kysymyksen seuraavasti:

Koska ominaisuuksiltaan ja tarkoitukseltaan *family credit*in kaltaisen etuuden kohteena ovat työhönpääsymahdollisuudet ja työolot, se kuuluu näin ollen miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa 9 päivänä helmikuuta 1976 annetun neuvoston direktiivin soveltamisalaan.

Kapteyn Kakouris Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä heinäkuuta 1995.

Kirjaaja

R. Grass

Neljännen jaoston puheenjohtaja

P. J. G. Kapteyn